

Misja Rzeczypospolitej Polskiej

O d p i s . -

na Łotwie.

Nr.14192/D.2758/V/20.

Ryga, dn. 10. lutego 1920

Ekspedycja polityczna Nr.112

W sprawie delegacji łotewskiej

Do Pana Ministra

do Moskwy.

Spraw Zagranicznych

W a r s z a w a . -

O wynikach pertraktacji delegacji łotewskiej /Fürstenberg, Menders, Koppelman/, która świeżo wróciła z Moskwy dla poinformowania się w kwestji warunków pokojowych, udało mi się dotychczas dowiedzieć tylko tyle, że delegacja zdołała dojść do porozumienia w sprawie uwolnienia jeńców i zakładników. Reewakuacja fabryk i instytucji kredytowych uznana została w chwili obecnej za niemożliwą, w pierwszym wypadku z powodu absolutnego braku środków przewozowych, w drugim zaś z powodu trudności walutowych. Natomiast bolszewicy poczynili nęcące propozycje co do wymiany towarów, przyczem za część ich obiecują zapłacić złotem.

Z ogłoszonego w tutejszym "Sozialdemokrats" interwiew z Mendersem widać, że "dążenie do pokoju jest w sowieckiej Rosji powszechne", a szczególnie pragną w niej pokoju z państwami kresowemi. Odmowa zawarcia pokoju z ich strony byłaby - zdaniem Mendersa - "największym głupstwem na świecie". Przeciwno zawarciu pokoju z Łotwą agituja w Rosji tylko łotewscy komuniści z Daniszewskim na czele, ci bowiem pragnęliby wrócić do Łotwy pod ochroną bagnatów, ale ich polityka nie zyskała uznania w sferach decydujących. Wogóle dotychczasowa działalność partji komunistów na Łotwie /t.j. tak zwanego łotewskiego rządu komunistycznego ze Slutschką na czele/ spotyka się w kołach bolszewickich rosyjskich z ostrą krytyką / co potwierdza podane przezemnie w eksped. Nr. 98 przypuszcze-

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

...nie, iż rozwiązanie tego rządu nastąpiło wskutek odpowied-
nich wskazówek z Moskwy/. Zwycięstwo nad Judeniczem, Kołcza-
kiem, i Denikinem zawdzięczają bolszewicy swej doskonale
zorganizowanej armii czerwonej, w której zniesiono dawne rady
i komitety żołnierskie, a wprowadzone dyscyplinę i rygor woj-
skowy. Poza to włościanie są po stronie bolszewików, gdyż
boją się powrotu dawnych carskich porządków. Wiadomości o
zupełnej anarchji w stosunkach wewnętrznych Rosji są nie-
prawdziwe, albowiem porządek wewnętrzny jest wprost wzorowy.
Natomiast w życiu ekonomicznym panuje rzeczywiście anarchja.
Przemysł i handel zostały znacjonalizowane, ale bolszewicy nie-
umieli stać się panami nowej sytuacji ekonomicznej: panuje
w tej dziedzinie skomplikowany, ciężki system biurokratyczny,
który tylko przeszkadza prawidłowemu ruchowi życia ekono-
micznego. Kooperatywy tak dobrze jak zniszczone, gdyż nawet
kooperatywy wiejskie zostały w ostatnich czasach znacionali-
zowane i zamieniły się w urzędy biurokratyczne. Ale największym
złem jest zupełne rozbicie transportu. Koleje żelazne znaj-
dują się w opłakanym stanie; 60% lokomotyw niezdatnych do
użytku, niebawem podług obliczeń komisarza ruchu kolejowego
Lomonosowa cyfra ta podniesie się do 80%, i ruch kolejowy
stanie zupełnie, o ile nie uda się podnieść cyfry repara-
nych lokomotyw z 2% do 10%. Z tego powodu panuje w miastach
niesłychana drożyzna. W ostatnich czasach bolszewicy prze-
prowadzają sanację stosunków w ten sposób, że oddziały woj-
skowe cofnięte z frontu tworzą t.zw. "armję roboczą" z po-
zostawieniem dawnej organizacji i dyscypliny wojskowej, i
używane są do wykonywania nieskomplikowanych czynności jak np.
przygotowywanie opału; przewóz zboża, roboty drogowe i t.p.
Trocki żąda obecnie militaryzacji całego przemysłu, jako
nowego stadium w rozwoju programu komunistycznego. Gdyby
Ententa marzyła o jakiegokolwiek interwencji w Rosji, byłoby



to z jej strony - zdaniem Mendersa - "głupota nie do darowania".
Zniesienie blokady nie jest jeszcze faktem dokonanym, ale sam
projekt zniesienia stanowi zwycięstwo bolszewików. Blokada by-
ła "największym przestępstwem ze strony imperjalistycznych
kapitalistów Ententy". Trzeba widzieć własnymi oczami skutki
głodu w Rosji, aby zrozumieć, do czego doprowadziły skutki
tej nieludzkiej polityki".

W uzupełnieniu powyższego interwju z Mendersem Wlewy
s.r./ donoszę, że podług przejętego radio moskiewskiego na po-
siedzeniu kongresu ekonomicznego w Moskwie Trocki zakomuniko-
wał zebrany uchwałę komisarzy ludowych zjednoczenia wszystkich
kooperatyw rosyjskich w jedną centralną kooperatywę, i za-
kończył słowami: "cała sowiecka Rosja winna zamienić się
w jedną wielką kooperatywę".-

/-/ Bouffałł.

KANCELARIA WODZĄCY WOJEWÓDZKI

ADJUTANTURA OGÓLNA

WARSZAWA

L. D. 24/42 dnia 2/IV 1920 r.

złaz. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York